

Inventering af fuglebestanden på Østlolland

Af
LINDHARD HANSEN

*(With an English summary: A qualitative Investigation
of the Bird Fauna on Eastern Lolland)*

Fra november 1970 til oktober 1971 har jeg foretaget en kvalitativ inventering af fuglebestanden på den østlige del af Lolland.

Det undersøgte område, som er ca. 350 km², begrænses mod nord af Smålands-havet, mod øst af Guldborgsund, mod syd af Østersøen og mod vest af det midt-landske søområde. For at få et billede af »indlandets« fuglebestand har jeg mest muligt undgået at komme kysterne og søerne for nær. Området er intensivt dyrket, frugtbart landbrugsland med et par små købstæder, en del mindre skove og nogle moser.

Undersøgelserne er foretaget fra de offentlige veje; kun nogle få km private veje på godset Orebygård er taget med hver måned. På vejene færdedes jeg på knallert, og for hver 2 km gjorde jeg et stop, en station, og derfra iagttog jeg fuglene ved hjælp af en god kikkert. Stationerne udvalgte ved hjælp af kilometertælleren, men jeg tillod en forskydning på +/- 250 m for at kunne indtage den position, der var gunstigst for iagttagelse af fuglene. Opholdet på hver station varede mindst 5 og ofte 10-15 minutter; i en del tilfælde bevægede jeg mig til fods ca. 100 m henad vejen. Hver måned omfattede tællingerne 66-75 stationer. Nogle få stationer var i byområder; kun enkelte var helt omgivet af skov, men skovenes fuglebestand prægede naturligvis ofte det omgivende land. Også mosernes fuglebestand har præget undersøgelsens resultat, men egentlige fuglelokaliteter er ikke opsøgt. Der var ingen lossepladser i området, da der kort tid før var taget en stor forbrændingsanstalt i brug.

Alle arter, der kunne bestemmes, blev noteret, men der gjordes intet forsøg på at tælle individerne. Der er naturligvis stor forskel på i hvilket omfang, de tilstedeværende fugle er kommet med. Nogle arter færdes helt åbentlyst og kan bestemmes på stor afstand, medens andre lever meget skjult eller kun kan artsbestemmes under gunstige forhold på kort afstand. Nogle arter giver sig til kende med kraftige, let kendelige lyde, mens andre er yderst stilfærdige, og nogle optræder i store flokke, andre altid enkeltvis. Alt dette må man tage med i betragtning, når man udfra denne undersøgelse vil bedømme fuglenes forekomst i egnen.

Undersøgelserne foretoges altid i tiden mellem middag og en time før solnedgang og så vidt muligt i det for årstiden bedste vejr.

Af forhold, der har haft indflydelse på resultatet, kan nævnes, at vinteren var usædvanlig mild og snefattig. Sommervejret var gunstigt med lange perioder tørvejr og få, kortvarige perioder med ret stærk nedbør. Vinterbestanden af Bogfinker var langt mindre end normalt; Kvækerfinker overvintrede næsten ikke, og antallet af Ringduer var også mindre end normalt om vinteren. Derimod var der i efteråret og begyndelsen af vinteren usædvanlig mange Sjaggere, men ikke Vindrosler. Angående egnens normale fuglebestand henviser jeg til min artikel Fugle på Lolland-Falster (HANSEN 1962).

Resultaterne er sammenstillet i hosstående tabel, og til forståelse af denne tjener følgende oplysninger:

Hver måned taltes arterne fra 66-75 stationer.

	Point.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj.	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Antal stationer		75	69	72	73	68	70	70	70	68	72	70	66
Antal arter		41	45	56	62	78	75	80	69	62	57	50	46
Antal arter pr. station		4,0	4,5	7,9	8,9	11,9	12,2	10,8	8,5	6,9	6,7	6,0	5,6
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	718	43	42	44	64	73	73	76	80	65	59	49	50
Hættemåge <i>Larus ridibundus</i>	708	39	48	86	86	76	66	56	42	25	46	66	72
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	537	-	7	46	71	81	73	64	66	60	53	14	2
Sanglærke <i>Alauda arvensis</i>	491	5	20	64	66	82	72	71	40	16	28	14	13
Landsvale <i>Hirundo rustica</i>	478	-	-	-	5	70	92	97	97	82	35	-	-
Solsort <i>Turdus merula</i>	454	32	26	36	49	64	60	43	27	28	25	31	33
Krage <i>Corvus corone cornix</i>	333	44	39	35	22	15	10	10	4	15	22	50	67
Stormmåge <i>Larus canus</i>	303	5	13	54	53	30	29	31	13	10	14	24	27
Vibe <i>Vanellus vanellus</i>	301	-	3	57	36	48	40	31	14	21	27	21	3
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	274	17	7	15	30	31	34	30	33	22	22	20	13
Bogfinke <i>Fringilla coelebs</i>	264	11	3	13	37	31	30	24	17	29	39	20	10
Allike <i>Corvus monedula</i>	232	11	26	24	29	21	20	17	9	7	15	28	25
Sølvmåge <i>Larus argentatus</i>	231	9	22	36	22	11	17	30	9	7	11	27	30
Musvåge <i>Buteo buteo</i>	208	21	32	28	15	7	9	7	3	13	27	21	25
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	205	4	6	14	14	25	21	31	24	24	21	14	7
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	194	8	7	14	22	39	19	10	10	19	21	13	12
Musvit <i>Parus major</i>	192	15	16	21	26	19	13	11	11	15	11	15	19
Bysvale <i>Delichon urbica</i>	170	-	-	-	-	19	37	42	43	25	4	-	-
Råge <i>Corvus frugilegus</i>	166	11	16	25	11	12	14	11	3	3	11	28	21
Sjagger <i>Turdus pilaris</i>	165	47	15	13	2	-	-	-	-	-	13	34	41
Skovspurv <i>Passer montanus</i>	161	17	7	13	11	13	17	16	11	12	11	15	18
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	146	-	-	1	4	33	31	33	21	15	8	-	-
Grønirisk <i>Carduelis chloris</i>	141	8	7	4	10	18	19	27	16	6	8	8	10
Hvid Vipstjert <i>Motacilla alba</i>	133	-	-	-	4	19	30	29	27	16	8	-	-
Sangdrossel <i>Turdus philomelos</i>	124	-	-	13	30	19	26	13	6	3	13	1	-
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	92	-	-	-	-	25	36	20	10	1	-	-	-
Gråand <i>Anas platyrhynchos</i>	91	4	4	10	14	7	10	9	9	10	6	6	2

Digesvale <i>Riparia riparia</i>	90	-	-	-	3	7	13	11	24	31	1	-	-
Knopsvane <i>Cygnus olor</i>	88	3	13	11	12	9	10	6	4	4	4	6	6
Havesanger <i>Sylvia borin</i>	77	-	-	-	-	27	30	19	1	-	-	-	-
Mursejler <i>Apus apus</i>	76	-	-	-	-	9	19	26	19	3	-	-	-
Gøgg <i>Cuculus canorus</i>	74	-	-	-	-	28	31	9	6	-	-	-	-
Skade <i>Pica pica</i>	74	7	3	13	10	5	4	4	3	1	4	8	12
Blishøne <i>Fulica atra</i>	73	-	3	8	10	4	10	10	9	6	6	4	3
Fiskehejre <i>Ardea cinerea</i>	66	-	1	6	5	12	16	9	4	3	4	4	2
Blåmejse <i>Parus caeruleus</i>	64	5	6	7	10	5	7	3	3	4	4	6	4
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	62	-	1	6	14	25	13	3	-	-	-	-	-
Bomlærke <i>Emberiza calandra</i>	56	3	1	3	3	10	13	6	7	1	4	3	2
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	54	-	-	-	4	19	13	4	10	4	-	-	-
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	51	1	1	6	5	4	6	7	6	6	3	3	3
Spætmejse <i>Sitta europaea</i>	50	4	4	4	5	5	4	4	6	4	3	4	3
Rødhals <i>Erithacus rubecula</i>	47	3	1	3	10	6	1	1	3	7	7	3	2
Stor Flagspætte <i>Dendrocopos major</i>	41	5	3	4	3	5	6	4	4	1	1	3	2
Vindrossel <i>Turdus iliacus</i>	34	1	-	4	3	-	-	-	-	-	13	11	2
Bynkefugl <i>Saxicola rubetra</i>	33	-	-	-	-	7	4	4	10	7	1	-	-
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	32	-	-	-	-	13	11	7	1	-	-	-	-
Engpiber <i>Anthus pratensis</i>	31	1	-	3	4	6	3	3	4	3	4	-	-
Stenpikker <i>Oenanthe oenanthe</i>	29	-	-	-	-	7	1	-	13	7	1	-	-
Skovskade <i>Garrulus glandarius</i>	27	3	4	1	1	-	3	3	3	-	4	3	2
Spurvehøg <i>Accipiter nisus</i>	27	1	4	1	1	-	-	-	1	1	10	4	4
Rørhøne <i>Gallinula chloropus</i>	26	-	-	-	1	4	4	6	6	2	3	-	-
Nattergal <i>Luscinia luscinia</i>	26	-	-	-	-	13	10	10	3	-	-	-	-
Grågåås <i>Anser anser</i>	25	-	-	8	5	3	3	3	-	3	-	-	-
Rødrygget Tornskade <i>Lanius collurio</i>	24	-	-	-	-	4	3	7	7	3	-	-	-
Troldand <i>Aythya fuligula</i>	23	-	1	8	7	3	-	-	-	-	1	1	2
Kvækerfinke <i>Fringilla montifringilla</i>	23	-	-	3	3	-	-	-	-	-	11	6	-
Gærdesanger <i>Sylvia curruca</i>	22	-	-	-	-	12	7	3	-	-	-	-	-
Sumpmejse <i>Parus palustris</i>	22	1	3	6	3	3	1	1	-	1	-	1	2
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	21	3	3	4	3	1	3	-	-	-	1	1	2
Gul Vipstjert <i>Motacilla flava</i>	20	-	-	-	-	1	3	3	10	3	-	-	-

Antallet af iagttagne arter varierer fra 41 i januar til 80 i juli; i løbet af hele året noteredes 109 forskellige arter.

Det gennemsnitlige antal arter pr. station varierer fra 4,0 i januar til 12,2 i juni, mens den faktiske variation var fra 0 til 27.

For at lette sammenligninger er der i den øvrige del af tabellen benyttet et pointsystem. Pointene er fremkommet ved for hver måned at omregne antallet af stationer, hvor den pågældende art er iagttaget, til hvad det ville blive, dersom der var iagttaget fra 100 stationer. Eks.: I december blev der observeret fra 66 stationer, Gråspurv blev iagttaget fra 33 af disse = 50 point.

Pointene er for hver art opsummeret længst til venstre i tabellen, og disse tal er altså antal gange set udaf 1200 mulige.

En lidt nøjere betragtning af tabellen vil give et indtryk af, hvorledes fuglebestanden varierer fra måned til måned.

Det kan næppe overraske, at Gråspurv er den hyppigst sete art, men det er værd at bemærke, at den er set fra langt flere stationer om sommeren end om vinteren.

Men Hættemåge kommer ind som en fin nr. 2, og i 6 af årets måneder er den endda hyppigere end Gråspurv. Og så er variationerne i antallet af Hættemåger fra måned til måned langt større end disse tal viser, for i de egentlige vintermåneder er det ofte kun enkelte måger, der er set, mens pointene i resten af året dækker over større flokke.

At de mest udprægede trækfugle varierer meget gennem året, kan jo ikke overraske, men en nærmere betragtning af flere helårsfugles forekomst viser ejendommelige forhold. Når man betænker den megen tale om tilbagegang i svalebestanden, er det nok værd at bemærke, at Landsvalen i både juli og august er set fra 97 af 100 stationer og dermed i disse måneder er den oftest sete art. Ingen anden art er i nogen måned nået højere end 86.

Foruden de i tabellen nævnte arter er følgende arter set, så de i løbet af året har nået:

19 p. Rørspurv *Emberiza schoeniclus*, Jernspurv *Prunella modularis* og Hjejle *Pluvialis apricaria*.

18 p. Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus* og Stillits *Carduelis carduelis*.

17 p. Rødben *Tringa totanus*.

16 p. Skovpiber *Anthus trivialis*.

14 p. Hvepsevåge *Pernis apivorus*, Grå Fluesnapper *Muscicapa striata*, Taffeland *Aythya ferina* og Agerhøne *Perdix perdix*.

13 p. Rørhøg *Circus aeruginosus*, Gråstrubet Lappedykker *Podiceps griseigena* og Gærdesmutte *Troglodytes troglodytes*.

12 p. Låddenbenet Musvåge *Buteo lagopus*, Tårnfalk *Falco tinnunculus* og Siv-sanger *Acrocephalus schoenobaenus*.

10 p. Gulbug *Hippolais icterina*.

9 p. Stor Tornskade *Lanius excubitor*.

7 p. Broget Fluesnapper *Ficedula hypoleuca*, Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago*, Halemejsje *Aegithalus caudatus* og Grønsisken *Carduelis spinus*.

6 p. Strandskade *Haematopus ostralegus*.

5 p. Toppet Lappedykker *Podiceps cristata* og Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*.

3 p. Krikand *Anas crecca*, Skeand *Anas clypeata*, Kærsanger *Acrocephalus palustris*, Sortterne *Chlidonias niger*, Kærnebider *Coccythraustes coccythraustes*, Silkehale *Bombycilla garrulus*, Svartbag *Larus marinus*, Stor Præstekrave *Charadrius hiaticula* og Lille Korsnæb *Loxia curvirostra*.

2 p. Fuglekonge *Regulus regulus*, Træløber *Certhia familiaris*, Fjordterne *Sterna hirundo*, Storspove *Numenius arquata* og Fiskeørn *Pandion haliaetus*.

1 p. Lille Lappedykker *Podiceps ruficollis*, Sangsvane *Cygnus cygnus*, Lærkefalk *Falco subbuteo*, Svaleklire *Tringa ochropus*, Tinksmed *Tringa glareola*, Misteldrossel *Turdus viscivorus*, Sortmejsje *Parus ater*, Pirol *Oriolus oriolus* og Snespurv *Plectrophenax nivalis*.

En inventering som denne er naturligvis af meget begrænset værdi. Når jeg alligevel har beskrevet både metode og resultat så forholdsvis detaljeret, skyldes det, at jeg anser det for forholdsvis let for andre at foretage sammenlignende undersøgelser, dels i andre egne, dels i samme egn senere. Det er vel de færreste, der kan afse tid til en helårsundersøgelse af samme omfang, men at tage f.eks. 50 stationer indenfor en måned er både overkommeligt og let at sammenligne med min tabel.

ENGLISH SUMMARY
A qualitative Investigation of the Bird Fauna on Eastern Lolland

From November 1970 till October 1971 the author made a qualitative investigation of the bird fauna on the eastern part of the island of Lolland, southern Denmark. The author travelled on the public roads on a moped, and every 2 kilometres he made a stop – a »station« – and recorded all species seen within 10-15 minutes. No attempt was made to count the specimens, only the species were recorded. Each month the counts covered 66-75 stations, and the results have been placed together in Table 1.

In order to facilitate comparisons a system of points has been adopted. The figures in the table are percentages. Thus, for instance, the House Sparrow was observed from 33 out of 66 stations in December, making 50 points for the House Sparrow in December. The left column in the table indicates the total number of points; the 718 for the House Sparrow are thus 718 out of 1200 possible points.

The table ends by 20 points, species not reaching 20 points being listed on page 82.

HANSEN; LINDHARD; 1962: Fugle på Lolland-Falster. – Dansk orn. Foren. Tidsskr., 56: 1-32; 97-128; 145-224.

Manuskriptet modtaget 8. november 1972.

Forfatterens adresse:
Gentoftegade 41,
2820, Gentofte